

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 13. junij 2011

SPLOŠNA MATURA

1. A – Dogodek v mestu Gogi, Slavko Grum, 1931, dramska groteska;
B – Izganjalci hudiča, Matjaž Zupančič, 1991, moderna dramska groteska.
(2 točki za vsako v celoti pravilno rešeno vrsto, po 1 za dva pravilna odgovora v vrsti)
(4 točke)
2. Npr.:
A – ta dvogovor uvaja II. dejanje, grbavi Elsin sin bi rad postal igralec, zato nenehno vadi vlogo Osvalda iz Ibsenovih Strahov, ker bi jo rad odigral tako dobro kakor igralec, o katerem mu je govorila njegova gospodinja ga. Prestopil; tudi on je kot sosed Klikot ljubitelj umetnosti, ki mu lajša težko življenje, vliva upanje in voljo do življenja; v osrednjem delu komentira gogovsko izprijetost in probleme gospodinjinine hčerke Hede, ki da z gnusom vsak večer lega k moškemu, ki ga ne ljubi, a počenja tisto, kar ji zavida večji del Goge ...
B – v tej situaciji se dramski zaplet bliža vrhu, odrešitvi sostanovalcev, linču vsiljive hudičevke, ko bodo stanovalci stvari postavili na pravo mesto, dosegli njeno priznanje, kesanje, svoje zmagovalne in zliili svoj bes na življenje drugega, tako pa, vsaj za nekaj časa, prikrili svoje manije, fobije, obsedenosti, privoščljivosti, hudobije in škodoželjnosti ...
(do 2 + do 2 točki)
(4 točke)
3. a) Ibsenovega Osvalda; b) na Terezini hčerki, na Klefovo dekle ...; c) umrli naddavkar Guštin, ko se spominja sprehodov s svojo ženo; d) Francoska Marija; e) sanjarjenje, ljubezen do umetnosti, Teobald želi biti "drugačen", ga. Prestopil pa dobra, saj bi rada nesrečnemu grbavcu uresničila njegove sanje ...
(1 + 1 + 1 + 1 + 1 točka)
(5 točk)
4. Odlomek A: a) DA, oboje že na zunaj kaže poškodovanost Gogovcev, eno izmed njihovih telesnih hib, ki ustreza notranji, duševni, čustveni; b) DA, tesnoba, o kateri govori, izraža strah pred usodnim dogodkom; c) NE, vsak 'obstranec' živi v natančno postavljenem prostoru, levo v večji hiši Hana, v središču srednje hiše živita obe sestri, živa vest Goge, mimo katerih se ne more nič zgoditi, na vrhu dveh hiš živita umetnika, simbola duhovnosti in hrepenenj, zato sta najbližje nebu, najnižje pa životari najbolj nesrečni Gapit z lutko, ki ga Goga tako rekoč že potiska navzdol, obsoja na pekel ...
(1 + do 2 + 1 + do 2 + 1 + do 2 točki)
(9 točk)
5. Odlomek B: a) DA, npr.: liki namreč kar naprej gledajo skozi njeno ključavnico in pravijo, kaj da so o njej slišali (poročani govor), oboje pa ima zanjo usodne posledice, iz poštenjaka in čisteža naredijo zlikovca, ker so sami zlobni in pokvarjeni ...; b) DA, npr.: gre za jasen vpliv in interpretacijo dogajanja opazovalcev, saj "njene" krivde v resnici ni – oni so jo naredili za sumljivo, krivo, lahko itd., njihov pogled, njihova želja po igri, pikatnostih ...; c) DA, npr.: Sara daje prednost, večji pomen in težo kesanju, ne priznanju, ki po njeni presoji ni več potrebno, saj gre za nekaj očitnega, otipljivega, jasnega, kar že ima škodljive posledice, ki jih je treba le še obžalovati, Anita pa nasprotno hoče njeno priznanje, ki da je pred kesanjem, priznanje, da ima ona zvezo s hudičem, da lahko naredi, kar hoče, celo živi z iztrganim srcem, predvsem pa, da jim res dovoli videti tisto in toliko, kolikor ona hoče, kar pa nima več zveze s kesanjem ... NE, npr.: nobena nima prav, ker kesanje pride po priznanju ...
Če kandidat pri vprašanjih a), b) in c) obkroži napačen odgovor,
dobi za ta del naloge 0 točk.
(1 + do 2 + 1 + do 2 + 1 + do 2 točki)
(9 točk)
6. Npr.: nihče ne ve, ali ona ve, da jo opazujejo, da vohunijo za njo, da naklepajo nekaj hudega, ker pač živi svoje življenje, svojo intimo, v katero se ne bi smeli vtikati, saj nikomur noče nič žalega; vse zlo je v tistih, ki gledajo, in to zlo žal pogosto prizadene tiste, ki jih gledajo, njihova umazanija namreč umaže čiste ... (kar spominja na Sartrova Zaprta vrata).
(do 2 točki)
(2 točki)

7. Npr.:

A – **Teobald** – bi rad bil igralec, a nima nikakršne možnosti, saj za to ni primeren, ne bo mu uspelo iz Goge, je dokaz, da so sanje v Gogi neuresničljive, tesno je povezan z Elzo in Afro, živi na vrhu ene hiše, ves sanjav, nesrečen, osamljen ...; tudi Klikot živi najvišje, kakor v prividu, tudi on je osamljen, je uradnik, pisatelj, platonsko ljubi Hano, a se tudi njemu sanje ne bodo uresničile, obsojen je na Gogo, obesiti se ne more, zbežati ne more kakor nihče drug, tudi on je obsojen na človeško in umetniško životarjenje na robu življenja, mesta, od koder vodi pot le še na pokopališče, v nič ..., najraje sedi ob pisalni mizi ali prelomljen sloni na oknu, skozi katerega lahko vidi v sobo tiste, ki jo ljubi, tiste, ki ji piše pisma, tiste, ki bo snov njegove življenjske novele ...; B – **Anita** – je Davidova žena, prva pogleda skozi ključavnico, zaseje dvome o njej, češ da je utelešeno zlo, neprimerna za sosedo, vsiljivka, ki se je ne bo dalo znebiti, zaradi te obsedenosti v službi ni več zbrana, je hudobna, moti jo, da vidijo le tisto, kar jim ona dovoli, saj bi tudi ona rada videla/izvedela vse, natolcuje, da je ona hudič, se jezi, ker ji ne morejo do živega, ker se jim roga, hoče njeno priznanje, da ima zvezo s hudičem, da bi ga lahko izgnali (ekscorcizem), da je demon, ki lahko živi s srcem na dlani (metafora), naseda govoricam, ki jih širi tudi sama, ne doume, kako lahko ona živi s psom in ptičem, zavida ji lepoto, s katero mreži moške, tudi njenega moža, ki ga je v sanjah celo slekla, zato je zanjo že kar "vlačuga", grozi možu, da bo umrl, če jo bo poželjivo, gogovsko, wildovsko gledal, da se bo za kazen spremenil v pohotnega Dionizovega satira, v satana, dopoveduje, da ni nihče varen, dokler se ona kakor duh potika po hiši, dokler gogovsko "preži na nas", kakor drugi je tudi ona pokvarjena in poželjiva, saj je njen mož po dogodku v banji "komaj pogasil vznemirjenje, ki ga je zakuhala žival!", prepričana je, da pes in ona "pleteta mrežo okoli nas, iz mračnih, neizprosnihih šumov in nas spravljata na rob obupa", svetuje, da bi psa umorili, pripoveduje sanje o sebi na parah, do katerih jo je pripeljala ona in se ji je njeno truplo režalo "z nemim, zlobnim, privoščljivim glasom", prva opazi rdečo mravljo, laže, potvarja, po krivem obsoja njo, da jih je spravila v nesrečo, čeprav so vse zakuhali sami, jezi jo njena brezbržnost, čistost, saj nje mravlje niso napadle, jezi jo, ker ne prihaja k njim ven, ker se ne zmeni zanje, ker živi mirno in se meni le zase; pripoveduje pikantne podrobnosti o umoru Suzane in se strinja, da je dobila, kar je iskala, vnaprej pa bo "pač treba živeti brez nje"; uvede Epilog in ga sklene s stavkom: "Potem bomo vedeli, da je Suzano zapustil hudič", da je daritvena žrtev uspešna, da bo faustovsko odrešena, da jo je hudič zapustil in da jim ga je torej uspelo izgnati iz nje, da so naredili dobro dejanje ...; **Sara** – je Danijelova žena, privoščljiva, realista, je logično misleče bitje, meni, da ni treba priznati, da je nekaj takšno, kakršno je, ker je to samo po sebi razumljivo in razvidno, kar je najbližje uvodnemu motu iz Avrelija Avguščina; ona razkrije Suzanino ime, pove, da ima lase črne kakor hudič; čudi se, da je že dolgo v hiši (torej ni več mlada), a da se to dogaja prvič, videla je, da živi in spi s psom, ki jo je enkrat pogledal skozi ključavnico s "pravimi, vražjimi očmi", pretirava, si izmišlja, daje sosedom pikantnosti, ki so jih vsi enako željni, dogodek naj bo vsaj v besedah, tudi njo moti tujkina domišljavost, lepota, ki mami tudi njenega moža, "toda pameti ima gotovo manj kot jaz", moti jo, da nič ne vejo o njej, da se zaklepa, potrdi govorico, da je ona lahka ženska, "prijateljica noči pač", predlaga način usmrtnice psa s strupom, med vsemi najbolj uživa, ko pes crkuje, trdi, da ona in njen pes pleteta mrežo okrog njih, razkrije se kot maščevalno bitje, ki je marsikoga že onesrečilo, ker v njenem stanovanju ni mravelj, privoščljivo predlaga, da nasujejo sladkorja do njenih vrat, da bodo insekti "našli svoj cilj ... in bodo namesto nas odkrili vruga, ki ga skriva", oni pa ga bodo tako lažje izgnali, pogreva zgodbo o njenem umoru, o tem, kaj pravijo ljudje o njenem truplu, nazadnje pa se tudi ona stojično strinja, da bo spomin nanjo počasi ugasnil, v Epilogu govori o "njeni nečisti krvi" in o ognju, ki ga bodo prižgali pod Suzaninim truplom ...

(do 2 + do 2 + do 2 točki)
(6 točk)

8. Npr.:

A – a) kakor drugi Gogovci se tudi onadva ne srečata, ne pogovarjata; b) nista uspešna, Teobald ne bo igralec, pa tudi ne bo napredoval, Klikot bo ostal sam, le novelo o njej bo morda napisal; c) oba se bojita stvarnosti: Teobald kritičnega gledališkega občinstva, ki ga zaradi grbe in ne dovolj perfektne igre ne bo sprejelo, Klikota je strah prave ljubezni s Hano, pa tudi smrti in Goge, ki umetnosti ne sprejema, saj v Gogi pravega umetnika čaka človeška in umetniška smrt ... B – a) sta sosedi, malomeščanki, druga o drugi vse vesta in sta si podobni v mišljenju, ravnanju in čustvovanju; b) z možema jima jo uspe spraviti ven; c) bojita se ostati sami s seboj, v svoji ozki realnosti življenja v senci svojih mož, tega, da bi kaj zamudili, zato spodbujata opazovanje, druženje, voajerizem, bojita se živali, hudiča, dolgčasa, življenja brez igre ...

(do 2 + do 2 + 1 + do 2 + do 2 + 1 točka)
(10 točk)

9. A – a) gre za navedek iz Ibsenovih Strahov; b) iz njih vadi Teobald vlogo nesrečnega Osvalda, ki prav tako kakor on ni in ne bo mogel zaživeti novega, svetlega, srečnega življenja ...
B – a) na Sartrova Zaprta vrata ali Wildovo Salomo ...; b) kjer je pogled smrtonosen, vse umaže, v gledano vnese svojo pokvarjenost, spreminja igro v tragedijo ...
(1 + do 2 + 1 + do 2 točki)
(6 točk)
10. Npr.: oba odlomka 'govorita' o nekem kriminalnem dejanju/dogodku, v obeh imamo iste motive dogodka, izprijenosti oz. lahke ženske, igre, v obeh gre za najvišji prostor v hiši, za mansardno sobico in hodnik na vrhu hiše ...
(do 2 točki)
11. Npr.: dramaturgija je teatrološka veda, ki razume dramsko besedilo kot literarni fenomen, namenjen gledališki uprizoritvi (inscenaciji, konkretizaciji, odrski uprizoritvi), ki ga z različnimi sistemi ne le oživi, ampak tudi dopolni/izpopolni.
(do 3 točke)
12. Npr.:
Dramski prostor se v skladu z vizijo uprizoriteljev preobrazi v sodoben prostor, ki ustreza novemu razbiranju in sporočilom celotne uprizoritve, režiserja, scenografa idr. (modernejši materiali, drugačen prostor dogajanja ...).
Dramski čas se posodobi v skladu z dramskim prostorom (modernejši kostumi, rekviziti, razsvetljava, igra ...).
(do 2 + do 2 točki)
(4 točke)
13. Npr.: besedilo – igralec – gledalec – (svetloba).
(1 + 1 + 1 točka)
(3 točke)
14. a) "obsedi v žalost in nič"
b) npr.: igralcu bi svetoval/-a posebno sklonjeno, klavrno držo z v prazno zazrtim pogledom, še pred tem pa razpoloženju in drži ustrezno barvo celotne replike ...
(1 + do 2 točki)
(3 točke)

Skupaj 70 točk